

ANTI-PESTPROTOCOL

De Vuurvogel

Vrijeschool Driebergen

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Wat is het verschil tussen pesten, plagen en ruzie?.....	4
3. Rollen binnen het pestproces.....	6
4. Preventieve maatregelen.....	6
5. Stappenplan bij pestincidenten	7

Dit anti-pestprotocol is een geactualiseerde versie van het protocol dat in 2016 is opgesteld door een werkgroep anti-pestbeleid van onze school.

Driebergen, maart 2026

1. Inleiding

Pesten is een maatschappelijk probleem dat ook op onze school kan voorkomen. Uit recente cijfers blijkt dat pesten op de basisschool in Nederland een aanzienlijk probleem is. In het schooljaar 2021-2022 gaf maar liefst 17% van de leerlingen in het Nederlandse primair onderwijs aan wel eens gepest te worden. De meest voorkomende vormen van pesten zijn mondeling pesten (bv. roddelen, beledigende opmerkingen); relationeel pesten (bv. buitensluiten, negeren); lichamelijk pesten (duwen, schoppen, slaan) en online pesten.

Uit onderzoek blijkt dat bijna de helft van de gepeste kinderen het aan de leerkracht vertelt. De meeste kinderen vinden het vervelend om te merken dat andere kinderen worden gepest. Veel kinderen proberen te helpen als een ander kind wordt gepest. Maar er zijn ook altijd veel kinderen die vinden dat ze eigenlijk iets zouden moeten doen, maar die uiteindelijk toch niets doen. Veel kinderen vertellen thuis niet dat ze gepest worden.

Voorkomen, signaleren en aanpakken van pestgedrag

Om de pestproblematiek te voorkomen, besteden we veel zorg aan sociale veiligheid in de klas, in de gang, op het plein en zowel voor, tijdens als na schooltijd zijn we alert op dit soort problemen. Met deze houding én met dit anti-pestprotocol geven wij aan dat wij pesten niet toestaan en dat wij de problematiek (pro)actief aanpakken.

Het anti-pestprotocol richt zich op het voorkomen, signaleren en aanpakken van pestgedrag. Belangrijke doelstellingen zijn:

- Het bevorderen van respectvol gedrag en sociale vaardigheden.
- Het bieden van duidelijke procedures bij pestincidenten.
- Het versterken van de rol van leerkrachten en ouders in de aanpak.
- Het ondersteunen van slachtoffers en pesters in hun ontwikkeling.
- Het creëren van een schoolcultuur waarin pesten bespreekbaar is en actief wordt tegengegaan.

Het protocol sluit aan bij de Wet Veiligheid op School en vormt een leidraad voor alle betrokkenen. De school hanteert oa. een meldpunt en een klachtenregeling conform deze wet.

Evaluatie en bijstelling

Het anti-pestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd door de schoolleider en interne begeleiders onder leiding van de coördinator pestbeleid (personele invulling: zie schoolgids). Feedback van leerlingen, ouders en medewerkers wordt meegenomen in de bijstelling van het beleid. De evaluatie vindt plaats aan de hand van onze jaarlijkse veiligheidsenquête, de gesprekken naar aanleiding van eventuele peestsituaties en onze incidentenregistratie.

Gedragscode leerkrachten, ouders en kinderen

Binnen onze school hanteren we tevens een gedragscode voor leerkrachten, ouders en kinderen. Hierin staat ook expliciet benoemd welk gedrag op onze school wel en niet wordt geaccepteerd. Deze is integraal onderdeel van ons veiligheidsplan en te vinden op de website.

2. Wat is het verschil tussen pesten, plagen en ruzie?

Pesten

Pesten is herhaaldelijk en opzettelijk gedrag dat gericht is op het kwetsen van een ander, fysiek of emotioneel. Het kan zich uiten in fysiek geweld, verbaal geweld, sociaal buitensluiten of cyberpesten.

Pesten heeft een negatieve invloed op het welzijn van kinderen en kan leiden tot angst, depressie en verminderde schoolprestaties. In tegenstelling tot plagen is pesten structureel en kent het een machtsongelijkheid.

Plagen

Plagen is meestal incidenteel en gebeurt zonder kwade intentie. Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn, en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Het kan een steekspel met woorden zijn, of elkaar voor de gek houden.

Door zo nu en dan een beetje geplaagd te worden en terug te plagen zal de sociale weerbaarheid van een kind vergroot worden. Het helpt de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Kinderen met een laag zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, of (ex-)slachtoffers van pesten kunnen vaak niet tegen plagen; zij pikken de signalen van warmte niet, of onvoldoende op.

- *Als een kind niet tegen plagen kan, is een gesprek met het kind hierover zinvol.*
- *Tegelijk in de klas aangeven dat de geplaagde plagen niet leuk vindt, omdat..... Dus stoppen!*

Ruzie

Ruzie maken wordt door kinderen nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Een ruzie is een conflict tussen mensen over een bepaalde zaak. Bijvoorbeeld over spelregels bij het knikkeren, of over het feit of er nu wel of niet voor het "echie" werd gespeeld. Als een ruzie uitgepraat is kunnen de voormalige ruziemakers vaak weer samen door één deur. Het kan zijn dat kinderen hulp nodig hebben om de ruzie uit te praten. Bij pestgedrag gaat het niet om een zaak (in ons voorbeeld de knikkers) maar om het beschadigen van een persoon.

Criteria voor het onderscheiden van pesten

1. Machtsevenwicht

Plagen: tussen twee (bijna) gelijkwaardige partijen. De geplaagde kan zich verdedigen. Je mag daarbij voor jezelf opkomen.

Pesten: Er is sprake van een ongelijkwaardige strijd (vaak meer personen tegen één persoon); er wordt niet terug gepest, het gepeste kind kan zich nauwelijks of niet verdedigen. Doet hij dit wel dan kan dit voor de kinderen die pesten een reden zijn hem nog harder aan te pakken.

2. Openheid

Plagen: in openheid

Pesten: met name stiekem. Als een kind openlijk pest kan dit een gepeste zijn die uit machteloosheid terug pest om aandacht te krijgen voor zijn probleem.

3. Duur

Plagen: kortstondig en incidenteel,

Pesten: langdurig en structureel.

4. Karakter

Plagen is vriendelijk van aard, vaak zit er humor onder.

Pesten is 'sadistisch' van aard. Degen die pest heeft de intentie de ander te beschadigen. Het kind dat pest voelt geen warmte voor zijn slachtoffer en heeft geen respect voor hem of haar.

5. Gevolgen:

Plagen: er is geen blijvende psychische en/of fysieke schade. Plagen helpt bij je ontwikkeling. Plagen (met in acht neming van fatsoensregels) is een deel van het sociale proces dat kinderen doormaken.

Pesten: er kan blijvende psychische en/of fysieke schade zijn. Pesten is zeer slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind dat gepest wordt. Het kan traumatiserend werken.

Pesten heeft ook ongewenste gevolgen voor de het kind dat pest, want hij ontwikkelt een negatieve manier van omgaan met andere mensen, die er zelfs voor kan zorgen dat hij meer kans heeft om in de criminaliteit te komen.

3. Rollen binnen het pestproces

Pestgedrag kent verschillende rollen:

- De pester: zoekt macht en controle over anderen.
- Het slachtoffer: ervaart angst, onzekerheid en sociale isolatie.
- Meelopers: versterken het gedrag van de pester uit angst of groepsdruk.
- Omstanders: getuigen die niet ingrijpen.

Het herkennen van deze rollen is essentieel voor een gerichte aanpak. Leerkrachten worden getraind om deze dynamiek te doorzien en pedagogisch te begeleiden. Door groepsgesprekken en reflectie leren kinderen elkaars positie te begrijpen en verantwoordelijkheid te nemen. Dit is onderdeel van onze aanpak van pestpreventie.

4. Preventieve maatregelen

De Vuurvogel zet actief in op preventie. Alle 4^e klassen krijgen de Rots & Water training aangeboden als groepsvormingsprogramma, omdat in deze leeftijdsfase de verhoudingen in de klas vaak wat meer op scherp komen te staan. De Rots & Water methode richt zich op het versterken van sociale vaardigheden, zelfvertrouwen en weerbaarheid. Door fysieke oefeningen en reflectie leren leerlingen balans te vinden tussen kracht (rots) en flexibiliteit (water). Voor verdere uitleg zie [Rots & Water](#). De training wordt onder schooltijd verzorgd door ofwel een externe Rots & Water trainer ofwel een collega die de Rots & Water opleiding heeft gevolgd, en bestaat uit een reeks van ca.12 lessen, inclusief een les waar ook ouders bij uitgenodigd worden.

Verder bestaat onze preventie uit:

- In de klas 1 t/m 6 wordt wekelijks lesgegeven over sociale vaardigheden (SoVa-lessen). In de kleuterklassen gebeurt dit impliciet gedurende elke schooldag.
- Klassenregels en groepsafspraken.
- Consequent tijd en aandacht voor klassengesprekken over sociale situaties, zoals het voor- en nabespreken van het buitenspelen
- Aanwezigheid van twee 'luisterjuffen' voor de leerlingen (als ze liever niet naar de eigen leerkracht willen gaan). Zij zijn beide aanspreekpunt voor pesten.
- Brievenbus in de hal (onderaan de trap naar de kamers van administratie, schoolleiding en IB) waar kinderen anoniem alles aan de luisterjuffen kunnen zeggen.
- Jaarlijks de genormeerde veiligheidsenquête van WMK-PO onder alle kinderen in klas 4, 5 en 6 afnemen; uitkomsten worden besproken door schoolleiding en intern begeleiders en gedeeld met het team. De uitkomsten vertalen we waar nodig naar acties in de school, zoals teambesprekingen en aanpassingen in onze werkafspraken. Bestuur, MR en de onderwijsinspectie kijken mee bij deze evaluatie.
- Het jaarlijks in september bespreken van- en uitwisselen over het anti-pestprotocol in de teamvergadering, zodat alle collega's goed op de hoogte blijven en leren van elkaars ervaringen.

5. Stappenplan bij pestincidenten

1. **Signalering:** Wanneer een leerkracht, kind of ouder tekenen van pestgedrag waarneemt, verwachten we dat deze dat meldt aan de betreffende klassenleerkracht. Meldingen kunnen eventueel ook mondeling, schriftelijk of anoniem worden gedaan bij de vertrouwenspersoon of luisterjuf (= Aanspreekpunt voor pesten; namen zie website). Er is een brievenbus in de hal van de school voor schriftelijke meldingen aan de Luisterjuffen. Alle meldingen worden serieus genomen en zorgvuldig opgevolgd: er wordt onmiddellijk verscherpt toezicht ingesteld.

2. **Nader onderzoek:** De leerkracht bespreekt de situatie binnen één week na signalering met de IB-er of een andere collega voor de objectiviteit van het onderzoek. Beide personen onderzoeken de situatie (zie ook bijlage I en II) ter verificatie en analyse, zodat binnen 1 week (max. 2) na signalering duidelijk is of er sprake is van pesten.

Wanneer moeilijk zicht te krijgen is op het probleem kan de leerkracht aanvullend onderzoek doen (zie ook de signaleringslijst in het VADEMECUM). De leerkracht beschrijft de analyse en de uitkomst hiervan op in het anti-pest document, waarin alle handelingen, gesprekken, analyses en plannen van stap 1 tot en met 10 van dit protocol opgenomen worden. Dit wordt opgeslagen in de groepsmap in Parnassys.

Vervolg stap 3 tm 10 wanneer blijkt dat er sprake is van pesten.

3. **Hulp voor de gepeste:** De leerkracht spreekt binnen één week na signalering met het gepeste kind en laat het kind ervaren dat het hulp krijgt. De leerkracht bespreekt dit ook met de ouders van het gepeste kind.

4. **Bespreking met degene(n) die pest(en) en de ouders:** De leerkracht spreekt met het kind of de kinderen die pesten en maakt afspraken, en met de ouders van degene(n) die pest(en) om de situatie te bespreken.

5. **Informereren personeel:** De leerkracht informeert de schoolleider mondeling en de medewerkers per mail én op de eerstvolgende vergadering.

6. **Plan van aanpak:** De leerkracht stelt op zo kort mogelijke termijn een plan van aanpak op om verder pesten te voorkomen. De aanpak is afgestemd op de leeftijdsfase van de kinderen en daarin is hulp aan de degene die pest opgenomen. De leerkracht betreft de ouders van de kinderen die pesten en gepest worden bij het plan van aanpak en plant voortgangs- en evaluatiemomenten.

7. **Informereren van de oudergroep (optioneel):** De leerkracht kiest beredeneerd om wel of niet alle ouders van de klas schriftelijk of op een ouderavond over het plan van aanpak te informeren. Hierover overlegt de leerkracht met de pestcoördinator, IB en/of schoolleider.

8. **Uitvoering plan van aanpak:** De aanpak wordt door de leerkrachten uitgevoerd en uiterlijk na 3 weken geëvalueerd. Het plan duurt zo lang als het nodig is.

9. **Bij aanhoudend pestgedrag:** De leerkracht en schoolleider zoeken waar nodig extra ondersteuning ook van buiten de school, mogelijk met verwijzing naar speciale hulp voor het kind dat pest en voor het gepeste kind. Daarnaast kan het nodig zijn sancties te nemen tegen degene die pest, zoals een korte of langere schorsing. Dit gebeurt in overleg met schoolleiding en bestuur. Een schorsing wordt gemeld bij de inspectie van het Onderwijs.

10. **Evaluatie en nazorg:** De datum van evaluatie is in het plan van aanpak vastgesteld. Vanuit de evaluatie stelt de leraar een plan voor het vervolg vast en hoe pesten verder te voorkomen.

De Vuurvogel Anti-pestprotocol

